

Більшість методик, заснованих на експертній оцінці та співставленні рівня цінових та споживчих характеристик конкуруючої продукції, є малоефективними для виявлення рівня конкурентоспроможності товарів широкого вжитку через різноманітність споживчих вимог їхніх покупців. Проте, дані методики можливо з успіхом використовувати для продукції промислово-виробничого призначення.

Підходом, що дає можливість найбільш повно оцінити рівень конкурентоспроможності продукції, є комплексний метод, який враховує найбільшу кількість факторів, що на неї впливають. Проте його застосування потребує подальшого вдосконалення пов'язаних із ним підходів та методики розрахунку.

Список літератури: 1. Буркинський Б.В. Лазарева Е.В. Конкурентоспособность продукции и предприятия . – Одесса.: ИПРЗЗИНАН Украины, 2002. – 132 с. 2. Корж М.В. Управління конкурентоспроможністю продукції в промисловій сфері. – Краматорськ.: ДДМА, 2005. – 196 с. 3. Мельник Т.С., Христофор О.Ф. Комплексна оцінка конкурентоспроможності товарів за умов сучасного ринку // Вісник ВПІ. – 2002. – №5. – С. 23-28.

Надійшла до редколегії 22.08.2013

УДК 339.138

Аналіз підходів до оцінки конкурентоспроможності продукції / Обідник Д. Ю. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 52 (1025). – С. 120–124. Библиогр.: 3 назви.

В статті розглянуто досвід оцінки рівня конкурентоспроможності продукції, показано класифікацію та взаємозв'язок існуючих методів та розроблено на цій основі єдину комплексну методику, що дозволить об'єктивно оцінити даний показник на усіх етапах життєвого циклу продукції.

Ключові слова: конкурентоспроможність продукції, методи оцінки, комплексний підхід, загальний показник конкурентоспроможності, життєвий цикл товару.

В статті розглянуто досвід оцінки рівня конкурентоспроможності продукції, показано класифікацію та взаємозв'язок існуючих методів та розроблено на цій основі єдину комплексну методику, що дозволить об'єктивно оцінити даний показник на усіх етапах життєвого циклу продукції.

Ключові слова: конкурентоспроможність продукції, методи оцінки, комплексний підхід, загальний показник конкурентоспроможності, життєвий цикл товару.

УДК 338.1

Ю. А. ПАРФІНЕНКО, студентка, ХНУБА, Харків;

К. І. МЕЛЬНИКОВА, канд. екон. наук, проф., ХНУБА, Харків.

ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗЕРВІВ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У роботі розкривається важливість питання визначення резервів зниження собівартості продукції підприємства з метою підвищення ефективності його діяльності на прикладі підприємства з виготовлення будівельної продукції.

Ключові слова: резерви, собівартість, ефективність.

Вступ Підприємствам, які працюють в сучасних ринкових умовах, постійно потрібно відстежувати будь – які зміни, що відбуваються у галузі в якій вони працюють. Рівень конкуренції, що має місце в конкретній галузі, визначає як саме швидко організаціям потрібно реагувати на дії конкурентів. Необхідність покращувати свою продукцію у якості, дизайні, ціні та іншому є однією із задач що стоять перед підприємством. Тому кожний керівник вирішує яким шляхом будуть вирішуватися ці завдання. Саме з цих причин стає актуальним питання виявлення резервів зниження собівартості продукції не погіршуючи її якість, та тим самим покращуючи ефективність роботи підприємства.

Аналіз останніх досліджень та літератури Питанням виявлення резервів зниження собівартості продукції займаються такі вчені та науковці, як Савицька Г. В., Волков О. І., Попович П. Я., Амельченко Т. В., Захарченко М. В та інші. У своїх роботах вони висвітлюють можливі фактори та джерела зниження собівартості продукції. Для кожного підприємства шлях зниження собівартості є індивідуальним та залежить від умов та галузі у якій працює підприємство.

Мета досліджень, постановка проблеми. На сьогоднішній день не кожне підприємство в змозі вчасно прореагувати на зовнішні фактори впливу на свою діяльність. Можливість не втратити свої позиції серед конкурентів або навіть покращити їх залежить від керівництва організації. Виявлення резервів підприємства є однією з основних задач керівництва організації, бо вчасне зниження витрат за статтями калькуляції собівартості може надати можливість покращення позицій серед конкурентів. Саме тому, на прикладі підприємства, що виробляє продукцію для будівельної галузі, проаналізуємо можливі шляхи виявлення резервів зниження собівартості продукції.

Матеріали досліджень. Будь-яке підприємство у своїй господарсько – виробничій діяльності використовує матеріали, сировину, енергію, виплачує робітникам заробітну платню, нараховує амортизацію, сплачує відрахування до бюджету та здійснює інші необхідні витрати. Для того щоб порахувати суму всіх витрат на виготовлення продукції, їх потрібно звести до загального грошового виразу. Цим виразом і є собівартість.

Собівартість продукції (робіт, послуг) є комплексним показником, на основі якого можна говорити про ефективність використання підприємством різних видів ресурсів, а також про рівень організації праці на підприємстві. Собівартість продукції знаходиться у взаємозв'язку з показниками ефективності виробництва. Вона відображає більшу частину вартості продукції та залежить від зміни умов виробництва та реалізації продукції [1, с. 267].

Аналіз структури собівартості дає можливість оцінити частку окремих видів витрат у загальній їх сумі, та таким чином зорієнтуватися у процесі пошуку резервів зниження собівартості.

Резерви зниження собівартості продукції – це кількісно визначені можливості економії витрат людської та уречевленої праці. Резерви зниження собівартості можна виявляти на ранніх стадіях життєвого циклу виробів і у процесі виробництва [2, с. 157].

Основними джерелами резервів зниження собівартості промислової продукції є [3, с. 255]:

1) збільшення обсягу її виробництва за рахунок повнішого використання виробничих потужностей підприємства;

2) скорочення витрат на її виробництво за рахунок підвищення рівня продуктивності праці, ощадливого використання сировини, матеріалів, електроенергії, палива, обладнання, запобігання невиробничим витратам, виробничому браку і т. д.

Резерви збільшення виробництва продукції виявляють у процесі аналізу виконання виробничої програми. При збільшенні обсягу виробництва продукції на наявних виробничих потужностях зростають тільки змінні витрати (пряма зарплата робітників, прямі матеріальні витрати і т. ін.), сума ж постійних витрат, як правило, не змінюється, унаслідок чого знижується собівартість виробів.

Резерви скорочення витрат визначають за кожною статтею витрат за рахунок конкретних інноваційних заходів (упровадження нової, прогресивнішої техніки і технології виробництва, поліпшення організації праці тощо), що будуть сприяти економії заробітної плати, сировини, матеріалів, енергії і т. д.

На прикладі підприємства, що виготовляє силікатну цеглу, розглянемо можливі резерви зниження собівартості продукції та проаналізуємо за рахунок чого можна скоротити витрати.

Виробнича собівартість одиниці матеріалів і ресурсів: вапно негашене – 543 грн./ т; електроенергія – 1,13 грн./ кВт × год.; пара – 175 грн./ т; стиснене повітря – 1,34 грн./ м³.

Таблиця. Розрахунок вартості матеріалів і ресурсів на 1000 шт. умовної цегли.

Показники	Розрахунок	Питома вага статті витрат у собівартості продукції
Вапно негашене	0,312 т. × 543 грн./ т. = 169,42 грн.	17, 28%
Пісок	3, 276 т. × 112 грн./ т. = 366,91 грн.	37, 42%
Газ	115 м ³ / год. × 2,9 грн./кВт × год = 333,5 грн.	34, 01%
Пара	0, 4 т. × 175 грн./ т. = 70 грн.	7, 14%
Стиснене повітря	30 м ³ × 1, 34 грн. = 40,2 грн.	4, 09%
Всього	980,5 грн./ 1000 шт.	

За результатами таблиці видно, що вапно негашене та пісок займають велику частку статей витрат. Газ та пара також у розрахунку на 1000 умовних цеглин мають достаньо великі витрати. Тому рішенням у цьому питанні може стати модернізація старих котельних пальників більш новими. Таке рішення обумовлене тим, що комплексна автоматика пальника дозволяє миттєво реагувати на незначні зміни у використанні пари та точно витримувати рівень тиску.

При номінальному навантаженні на конкретний пальник використання газу складає $115 \text{ м}^3/\text{год.}$, 5% економії від цих витрат складає $6 \text{ м}^3/\text{год.}$ При роботі котла – 8 годин на добу та 22 робочі дні на місяць економія природного газу складає $6 \times 8 \times 22 = 1056 \text{ м}^3/\text{місяць}$. При вартості природного газу 2,9 грн. за 1 м^3 економія на місяць складе $1056 \times 2,9 = 3062,4 \text{ грн./місяць}$. Також заміна вентилятора з потужністю електродвигуна 7,5 кВт на вентилятор з потужністю двигуна 5 кВт дозволить економити 2 кВт електроенергії на годину. При роботі котла – 8 годин на добу та 22 дні на місяць економія електроенергії складає $2 \times 8 \times 22 = 352 \text{ кВт/місяць}$. При вартості електроенергії для підприємств 3,5 грн./кВт економія складає $352 \times 3,5 = 1232 \text{ грн.}$

Таким чином, можна скоротити статті витрат «Газ», «Пара» та «Стиснене повітря» та знизити собівартість 1000 умовних штук цегли силікатної. При цьому підприємство має певний конкурентний запас для зниження ціни на продукцію у порівнянні із конкурентами, а до того моменту підвищення рентабельності своєї продукції.

Результати досліджень. У ході практичного ознайомлення із калькуляцією витрат, було досягнуто мети статті та виявлено резерви за рахунок яких можна знизити собівартість виготовлюваної продукції.

Висновки. Проаналізувавши теоретичні відомості про можливості виявлення резервів зниження собівартості, та на прикладі підприємства розглянувши складові статті витрат із яких складається собівартість, можна дійти до висновку, що виявлення резервів підприємства є обов'язковою складовою його роботи. За рахунок зниження собівартості продукції підприємство може не лише скоротити свої витрати та підвищити ефективність своєї роботи, а й мати запас конкурентоспроможності своєї продукції перед аналогічною продукцією конкурента.

Список літератури: 1. *Азрилиян А.М.* Великий економічний словник. / Під. ред. А.М.Азрилияна. – М.: Інститут нової економіки, 1999.-1248с. 2. *Попович П. Я.* Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. / *Попович П. Я.* Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Підручник.–Тернопіль: Економічна думка, 2001.-365с. 3. *Савицька Г.В.* Економічний аналіз діяльності підприємства. / *Савицька Г.В.* Економічний аналіз діяльності підприємства. Навчальний посібник – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005.-662с. 4. *О. И. Волков* Экономика предприятия (фирмы)./ Экономика предприятия (фирмы): Учебник/Под ред. проф. О. И. Волкова и доц. О.В. Девяткина. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 601с. 5. *Т. В. Амельченко.* Выявление резервов снижения

себестоимости продукции на предприятии / Т.В. Амелеченко, М.В. Захарченко // Культура народов Причерноморья. – 2009. – № 161. – С. 9-11. – Библиогр.: 4 назв. – рос.

Надійшла до редколегії 30.05.2013

УДК 338

Визначення резервів зниження собівартості з метою підвищення ефективності діяльності підприємства / Парфіненко Ю. А., Мельникова К. І. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 52(1025). – С. 124–128. – Библиогр.: 5 назв.

В работе раскрывается важность вопроса определения резервов снижения себестоимости продукции предприятия с целью повышения эффективности его деятельности на примере предприятия по производству строительной продукции.

Ключевые слова: резервы, себестоимость, эффективность.

Article investigates importance of determination of cost reduction reserves for the purpose of increase of enterprise efficiency on the example of a construction company.

Keywords: reserves, cost value, efficiency.

УДК 658.012.67.12

М. А. РАЗИНА, магистрант, НАУ им. Жуковского «ХАИ», Харьков

ОЦЕНИВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

В работе предложены методы оценивания уровня экономической безопасности предприятий угольной промышленности. Оценивание уровня экономической безопасности производится на примере обособленного Подразделения «Шахты «Партизанская» Государственного Предприятия «Антрацит». Экономическая безопасность рассматривается как интегральный показатель. Основными составляющими экономической безопасности предприятия являются: ресурсная, технико-технологическая, финансовая, социальная безопасность. Каждая из составляющих оценивается с помощью ряда качественных или количественных показателей-индикаторов. В угольной промышленности для оценки уровня экономической безопасности используется рейтинг шахты. Аттестация и ранжирование шахт по уровню экономической безопасности позволяет эффективнее управлять деятельностью предприятия, выбирать наиболее перспективные направления государственной политики в отношении угольной промышленности.

Ключевые слова: экономическая безопасность, угольная промышленность, интегральный показатель, конкурентоспособность, шахта, инвестиционная привлекательность

Введение. Деятельность отечественных субъектов хозяйствования осуществляется в условиях повышенной агрессивности и неопределенности внешней среды, что оказывает влияние на состояние их экономической безопасности. Кризисное состояние, в котором находится угольная промышленность Украины, требует принятия ряда неотложных мер по финансовой стабилизации отрасли. Наиболее остро стоит вопрос о закрытии нерентабельных, бесперспективных шахт. Ликвидация угледобывающих предприятий должна осуществляться на основе продуманной стратегии с учётом факторов как экономического, так и неэкономического характера. Для определения рациональных масштабов этого процесса, а также формирования государственной политики в отношении угольной промышленности актуальной